

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 767/2008, Uredbe (EZ) br. 810/2009, Uredbe (EU) 2017/2226, Uredbe (EU) 2016/399, Uredbe (EU) 2018/... (Uredba o interoperabilnosti) i Odluke 2004/512/EZ te o stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2008/633/PUP”

(COM(2018) 302 final)

(2018/C 440/26)

Glavni izvjestitelj: **Ionuț SIBIAN**

Zahtjev za savjetovanje:	Europski parlament, 02/07/2018
Pravni temelj:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo
Odluka Predsjedništva:	10.7.2018.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	19.9.2018.
Plenarno zasjedanje br.:	537
Rezultat glasovanja (za/protiv/suzdržani):	97/3/0

1. Zaključci i preporuke

1.1 Europski gospodarski i socijalni odbor podržava viznu politiku koja jest i koja treba ostati instrument za pospješivanje turističkih i poslovnih aktivnosti, uz istodobno sprečavanje sigurnosnih rizika i rizika od nezakonitih migracija u EU.

1.2 EGSO podržava daljnji razvoj viznog informacijskog sustava (VIS) kao najboljeg tehnološkog rješenja koje olakšava postupak izdavanja viza za kratkotrajni boravak i pomaže tijelima nadležnima za vize, granice, azil i migracije da brzo i djelotvorno provjere potrebne informacije o državljanima trećih zemalja kojima je potrebna viza za putovanje u EU.

1.3 EGSO smatra da bi jedan od ključnih ciljeva djelovanja u tom području trebalo biti usklađivanje postupaka, praksi i rezultata država članica EU-a u pogledu vizne politike.

1.4 U pogledu osmišljavanja posebnih pokazatelja rizika za obradu zahtjeva za vizu, EGSO smatra da bi oni mogli ograničiti prava podnositelja zahtjeva za vizu. EGSO poziva institucije EU-a i nadležna tijela država članica da na odgovarajući način informiraju i obuče osoblje na terenu te rukovodeće osoblje kako bi se izbjeglo moguće profiliranje na temelju rase, spola, etničke pripadnosti, vjere, spolne orijentacije i bilo kojih drugih osobnih značajki.

1.5 EGSO podržava cilj olakšanja identifikacije nestalih osoba. Međutim, snižavanje dobi za uzimanje otisaka prstiju djece s 12 na 6 godina moglo bi biti problematično. U Prijedlog nisu uključene informacije i mišljenja agencija i organizacije za zaštitu djece, zbog čega EGSO ne može u potpunosti procijeniti učinak Prijedloga na djecu i njihovu zaštitu.

1.6 U odnosu na taj isti cilj, za razliku od pohranjivanja primjerka stranice s osobnim podacima iz putne isprave podnositelja u VIS koje je prihvatljivo i potrebno, smatra da je upitno hoće li izrada tog novog alata za prikupljanje podataka podupirati postupke vraćanja, kako je navedeno u Prijedlogu. EGSO smatra da predložene promjene neće nužno dovesti do vraćanja državljanima trećih zemalja. Umjesto toga, taj alat bi trebao poticati države članice da u okviru svog djelovanja vode računa i o zakonitosti boravka i interesima i dobrobiti dotičnih pojedinaca. Nadležna tijela trebala bi poticati i pomagati državljanima trećih zemalja da reguliraju svoj boravak i razmotre povratak u svoje mjesto podrijetla.

1.7 U pogledu dodatnog cilja Prijedloga – omogućavanje nacionalnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva i Europolu da pristupe podacima u VIS-u pod strogim uvjetima u svrhu izvršavanja zakonodavstva – EGSO naglašava važnost strogih uvjeta pristupa. U idealnom bi slučaju za pristup trebala sudska odluka, čime bi se osiguralo da je takav pristup nužno ograničenje načela zaštite osobnih podataka.

1.8 EGSO pohvaljuje opseg provedenog savjetovanja organiziranog u vezi s Prijedlogom. Također, Odbor, druge institucije i opća javnost imali bi veće koristi da je Prijedlogom bilo obuhvaćeno više informacija i saznanja od strana uključenih u savjetovanje. Nije jasno kakvi su bili predloženi doprinosi i u kojoj mjeri je to utjecalo na konačan oblik Prijedloga.

1.9 U pogledu zaštite temeljnih prava, EGSO pozdravlja usredotočenost Europske komisije na to pitanje. Odbor preporučuje da se dodatna pozornost posveti načinu na koji države članice koriste osobne podatke podnositelja zahtjeva za vizu. Kao što je već navedeno, potrebne su dodatne zaštitne mjere protiv praksi koje dovode do diskriminacije državljana trećih zemalja koji podnose zahtjev za kratkotrajni ili dugotrajni boravak.

1.10 U Prijedlog su se mogli uključiti detaljniji i specifičniji podaci o vizama za kratkotrajni i dugotrajni boravak i boravišnim dozvolama, razvrstani po zemljama, koji se odnose i na države članice EU-a i na treće zemlje. U pogledu problema trgovanja djecom također bi bilo vrlo korisno kada bi na raspolaganju stajalo više informacija o prekoračenju trajanja dopuštenog boravka. Podaci su nužni za ocjenu naravi i strukture mobilnosti te primjerenosti korištenih instrumenata.

1.11 EGSO također predlaže postroženje obveze za suradnju s vladama i civilnim društvom u trećim zemljama s ciljem informiranja, pripreme i pomaganja državljanima tih zemalja tijekom cijelog postupka podnošenja zahtjeva za vizu.

2. Opće napomene

2.1 EGSO podržava viznu politiku koja jest i koja treba ostati sredstvo za pospješivanje turističkih i poslovnih aktivnosti, uz istodobno sprečavanje sigurnosnih rizika i rizika od nezakonitih migracija u EU.

2.2 Iako je svjestan migracijskih i sigurnosnih izazova s kojima smo bili suočeni proteklih godina, EGSO potiče države članice i institucije EU-a da zauzmu sporazuman, uravnotežen i razmjeran pristup kako bi EU i dalje, u najvećoj mogućoj mjeri, ostao otvoren, odgovoran, proaktivan i inovativan.

2.3 EGSO podržava daljnji razvoj viznog informacijskog sustava (VIS) kao najboljeg tehnološkog rješenja koje olakšava postupak izdavanja viza za kratkotrajni boravak i pomaže tijelima nadležnima za vize, granice, azil i migracije da brzo i djelotvorno provjere potrebne informacije o državljanima trećih zemalja kojima je potrebna viza za putovanje u EU.

2.4 EGSO podržava opće ciljeve ove inicijative: poboljšanje sigurnosti unutar EU-a i na njegovim granicama, olakšavanje ostvarivanja prava zakonitih putnika na prelazak vanjske granice i slobodno kretanje i boravak unutar područja bez kontrola na unutarnjim granicama te olakšavanje upravljanja vanjskim granicama schengenskog prostora.

2.5 EGSO podržava posebne ciljeve ove inicijative: pojednostavljenje postupka podnošenja zahtjeva za vizu, pojednostavljenje i postroživanje kontrole na graničnim prijelazima na vanjskim granicama i na državnom području država članica, unapređenje unutarnje sigurnosti schengenskog prostora olakšavanjem razmjene informacija među državama članicama o državljanima trećih zemalja koji su nositelji viza za dugotrajni boravak i boravišnih dozvola.

2.6 EGSO također podržava otklanjanje preostalih nedostataka u vezi s informacijama o granicama i sigurnosti; odnosno unošenje viza za dugotrajni boravak i dokumenata o boravku u VIS.

2.7 EGSO pozdravlja poboljšanje provjere pri obradi zahtjeva za vizu uz upotrebu interoperabilnosti, provjeru i procjenu informacija koje su dostavili podnositelji zahtjeva te automatsko ispitivanje svakog zahtjeva u okviru VIS-a u svakom dostupnom sustavu, kao dobrodošao postupovni i tehnološki napredak.

2.8 U pogledu osmišljavanja posebnih pokazatelja rizika za obradu zahtjeva za vizu, EGSO smatra da bi oni mogli ograničiti prava podnositelja zahtjeva za vizu. Iako pokazatelji rizika ne bi sadržavali osobne podatke, temeljili bi se na statistici i informacijama koje dostave države članice o prijetnjama, neuobičajenim stopama odbijanja ili prekoračenju trajanja dopuštenog boravka određenih kategorija državljana trećih zemalja te o rizicima za javno zdravlje. Postoji znatan rizik da će tijela koja obrađuju zahtjeve za vizu te podatke i pokazatelje koristiti za odbijanje zahtjeva za vizu na temelju profila koji su već ugrađeni u sustav, ne uzimajući u obzir pojedinačne okolnosti podnositelja zahtjeva. EGSO poziva institucije EU-a i nadležna tijela država članica da na odgovarajući način informiraju i obuče osoblje na terenu te rukovodeće osoblje kako bi se izbjeglo moguće profiliranje na temelju rase, spola, etničke pripadnosti, vjere, spolne orijentacije i bilo kojih drugih osobnih značajki.

2.9 EGSO podržava cilj olakšanja identifikacije nestalih osoba. Međutim, snižavanje dobi za uzimanje otisaka prstiju djece s 12 na 6 godina moglo bi biti problematično. U Prijedlog nisu uključene informacije i mišljenja agencija i organizacije za zaštitu djece, zbog čega EGSO ne može u potpunosti procijeniti učinak Prijedloga na djecu i njihovu zaštitu.

2.10 U odnosu na taj isti cilj, za razliku od pohranjivanja primjerka stranice s osobnim podacima iz putne isprave podnositelja u VIS koje je prihvatljivo i potrebno, smatra da je upitno hoće li izrada tog novog alata za prikupljanje podataka podupirati postupke vraćanja, kako je navedeno u Prijedlogu. EGSO smatra da predložene promjene neće nužno dovesti do vraćanja državljana trećih zemalja. Umjesto toga, taj alat bi trebao poticati države članice da u okviru svog djelovanja vode računa i o zakonitosti boravka i interesima i dobrobiti dotičnih pojedinaca. Nadležna tijela trebala bi poticati i pomagati državljanima trećih zemalja da reguliraju svoj boravak i razmotre povratak u svoje mjesto podrijetla.

2.11 U pogledu dodatnog cilja Prijedloga – omogućavanje nacionalnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva i Europolu da pristupe podacima u VIS-u pod strogim uvjetima u svrhu izvršavanja zakonodavstva – EGSO naglašava važnost strogih uvjeta pristupa. U idealnom bi slučaju za pristup trebala sudska odluka, čime bi se osiguralo da je takav pristup nužno ograničen načela zaštite osobnih podataka.

2.12 EGSO pozdravlja napore Komisije da naruči tri neovisne studije: studiju o izvedivosti, potrebi i proporcionalnosti snižavanja dobi za uzimanje otisaka prstiju djece u postupku izdavanja vize i pohranjivanju primjerka putne isprave podnositelja zahtjeva za izdavanje vize u VIS-u te dvije studije o izvedivosti i o potrebi i proporcionalnosti proširenja VIS-a kako bi uključivao podatke o vizama za dugotrajni boravak i dokumentima o boravku.

2.13 EGSO pohvaljuje opseg održanog savjetovanja koje je obuhvatilo sve dionike, uključujući nacionalna tijela koja mogu pristupiti VIS-u te unositi, mijenjati, brisati ili pregledavati podatke, nacionalna tijela nadležna za migracije, vraćanje, tijela za zaštitu djece, policiju i tijela za borbu protiv trgovine ljudima, tijela nadležna za konzularne poslove i nacionalna tijela nadležna za kontrole na graničnim prijelazima na vanjskim granicama. Savjetovanje je održano i s raznim tijelima izvan EU-a te nevladinim organizacijama koje se bave pravima djece. Također, Odbor, druge institucije i opća javnost imali bi veće koristi da je Prijedlogom bilo obuhvaćeno više informacija i saznanja od strana uključenih u savjetovanje. Nije jasno kakvi su bili predloženi doprinosi i u kojoj mjeri je to utjecalo na konačan oblik Prijedloga.

2.14 U pogledu zaštite temeljnih prava, EGSO pozdravlja usredotočenost Europske komisije na to pitanje. Odbor pozdravlja dodatne zaštitne mjere uvedene Prijedlogom kako bi se u sklopu napora da se zaštite prava pojedinaca na pristup, ispravak, brisanje i zaštitu osobnih podataka, pokrile posebne potrebe novih kategorija podataka, obrade podataka, obrade podataka i subjekata podataka koji će biti obuhvaćeni VIS-om. Odbor preporučuje da se dodatna pozornost posveti načinu na koji države članice koriste osobne podatke podnositelja zahtjeva za vizu. Kao što je već navedeno, potrebne su dodatne zaštitne mjere protiv praksi koje dovode do diskriminacije državljana trećih zemalja koji podnose zahtjev za kratkotrajni ili dugotrajni boravak.

2.15 U Prijedlog su se mogli uključiti detaljniji i specifičniji podaci o vizama za kratkotrajni i dugotrajni boravak i boravišnim dozvolama, razvrstani po zemljama, koji se odnose i na države članice EU-a i na treće zemlje. U pogledu problema trgovanja djecom također bi bilo vrlo korisno kada bi na raspolaganju stajalo više informacija o prekoračenju trajanja dopuštenog boravka. Podaci su nužni za ocjenu naravi i strukture mobilnosti te primjerenosti korištenih instrumenata.

2.16 EGSO također predlaže postroženje obveze za suradnju s vladama i civilnim društvom u trećim zemljama s ciljem informiranja, pripreme i pomaganja njihovim državljanima tijekom cijelog postupka podnošenja zahtjeva za vizu.

Bruxelles, 19. rujna 2018.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Luca JAHIER
